En översikt om marina däggdjur

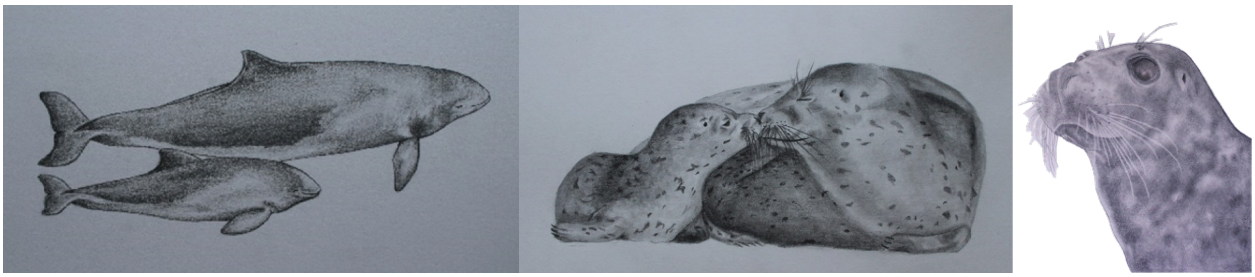

Figur 1: Tre av de vanligaste marina däggdjuren i norra Europa: tumlare, knubbsäl och gråsälen. Ritningar av Sara Ortiz (Syddansk Universitet).

De marina däggdjuren är valar, sälar, sjölejon, sjökor (dugonger och manater), havsuttern och isbjörnen. Det finns nästan 130 arter av marina däggdjur.

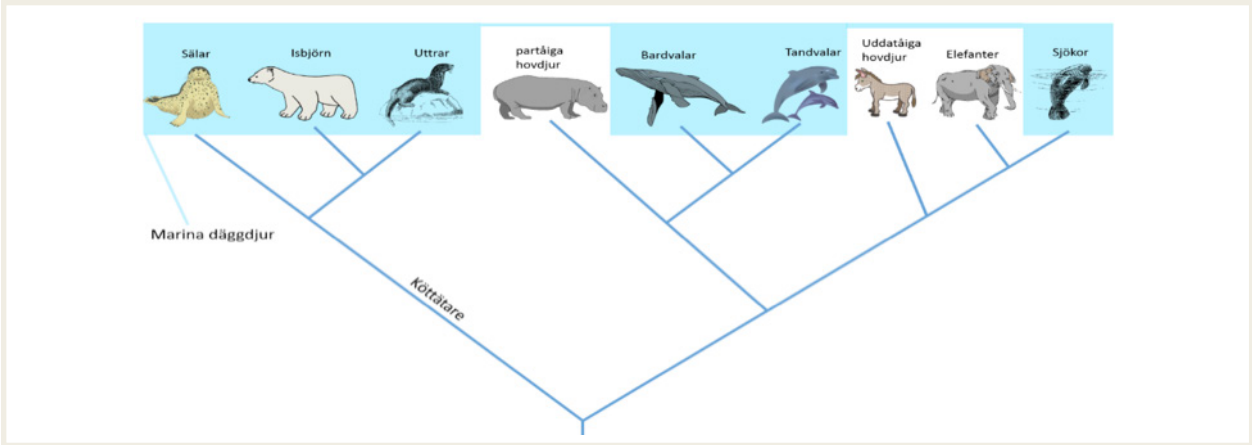

Figur 2: Evolutionsträd över de marina däggdjuren och deras nära släktningar, man kan se att marina däggdjur har anpassat sig till ett liv i havet flera gånger oberoende av varandra, de bildar en så kallad polyfyletisk grupp.

De levde på land, men nu de tillbringar en stor del av eller hela deras liv i vattenmiljön. Deras förfäder hittade alltmer givande föda runt havet och därmed utvecklades anpassningar till att leva i havet. För valar startade detta för ca 40-60 miljoner år sedan. Isbjörnen är det senaste exemplet på ett däggdjur som anpassat sig till havet, för ”bara” 1 miljon år sedan.

Marina däggdjur har utvecklat specialfunktioner för att;
... röra sig effektivt i vattnet
... dyka, hos vissa arter mycket länge och djupt
... bevara värme, vanligen genom tjock päls eller späck
... se och höra väl under vattnet

För de flesta marina däggdjur är ljud en primär känsla, ljudvågor transporteras mycket effektivt under vatten. Delfiner och andra tandvalar kan ekolokalisera: de hittar bytet genom att lyssna efter deras klick ljud som studsar på deras byten. Sälar använder sina morrhår för att upptäcka undervattensturbulens som genereras av simmande fisk (se figur 3).

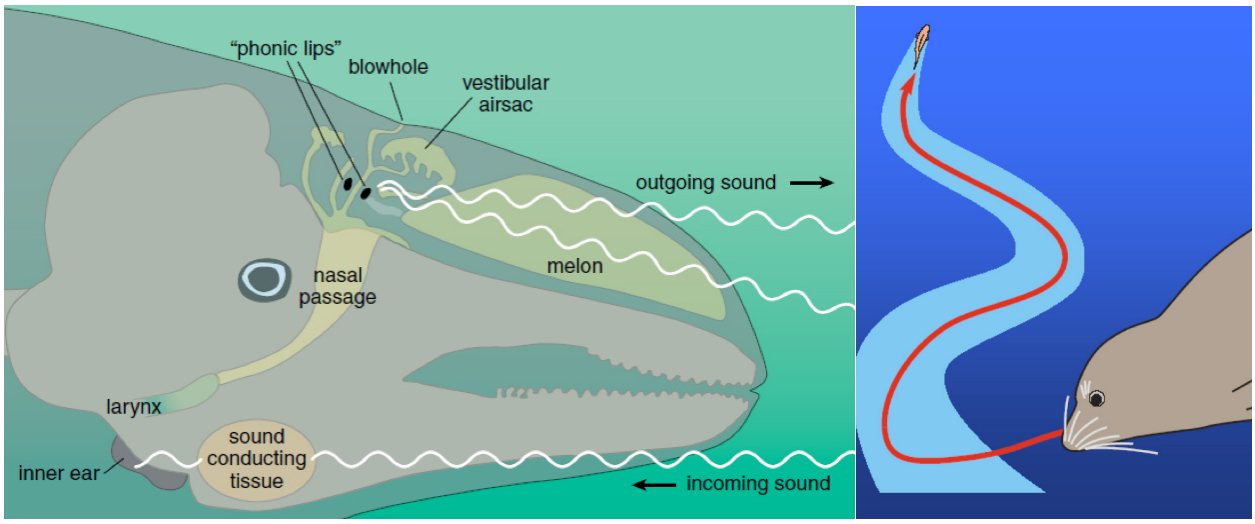

Figur 3: *Till vänster ser vi en val som använder ljud för att ekolokalisera, ljudet skapas i en speciellt utvecklad näsborre och förstärks i ett organ över käken, den så kallade melonen. Ljud som åker ut studsar på föremål och kommer tillbaka till valen, valen tar upp ljudet i underkäken som blir till vibrationen som valen kan använda för att "se" föremålet. På höger ser vi en säl som använder sina morrhår för att notera vattenturbulens från en fisk.*

En översikt om marina däggdjur

Marina däggdjur livnär sig på olika typer av mat

- Bardvalar äter krill och andra smådjur.
- Tandvalar livnär sig på fisk och bläckfisk, ibland hittar de sina bytesdjur på 1-2 km djup, vissa delfiner såsom späckhuggare äter också andra marina däggdjur.
- Sälar och sjölejon livnär sig på fisk och bläckfisk. Sälar kan även äta andra marina däggdjur.
- Sjökor livnär sig på alger och marina växter, de ända marina däggdjuren som är växtätare.
- Havsutter lever på sjöborrar och musslor.
- Isbjörnen livnär sig på sälar under vinterhalvåret.

Mänskliga aktiviteter hotar marina däggdjur på många olika sätt:

- Marina däggdjur blir bifångst i fiskeredskap.
- Marina däggdjur blir utsatta för mycket höga halter av föroreningar t.ex. kvicksilver och andra tungmetaller.
- Man hittar stora mängder plast i valarnas magar.
- Vissa valar blir lätt rädda av undervattensbuller som genereras av t.ex. ekolod och båtar.

Figur 4: Tumlare i Östersjön. Foto av Annika Toth

This project is funded by the Horizon 2020 Framework Programme of the European Union under Grant Agreement No. 710708